

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Rajala, K. & Leino, I. 2019. Suomen kielen oppimisen tukeminen liikelouden koulutuksen rinnalla. Teoksessa K. Mahmoodi & J. Stenroos-Vuorio (toim.) Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat BisnesAkateemiassa. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 253. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, 50 - 56.

URL: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522167088.pdf>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Rajala, K. & Leino, I. 2019. Suomen kielen oppimisen tukeminen liikelouden koulutuksen rinnalla. In K. Mahmoodi & J. Stenroos-Vuorio (eds) Suomen kielen oppimisen tukeminen liikelouden koulutuksen rinnalla. Reports from Turku University of Applied Sciences 253. Turku: Turku University of Applied Sciences, 50 - 56.

URL: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522167088.pdf>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Suomen kielen oppimisen tukeminen liiketalouden koulutuksen rinnalla

Kaarina Rajala ja Irmeli Leino

Maahanmuuttajat BisnesAkatemiassa -koulutuksen yksi tärkeimmistä tavoitteista on se, että opiskelijat oppivat suomen kieltä ammattiopintojen rinnalla. Lähtökohtana on opintojen suunnittelu yhdessä opiskelijoiden kanssa sekä kielenoppimisen tukeminen kaikessa opiskelussa. Tässä artikkelissa kuvataan esimerkkejä siitä, miten suomen kielen oppimista on integroitu ammattiaineisiin ja esitellään kielityöpajatoimintaa yhtenä välineenä kielitaidon kehittämisessä.

Maahanmuuttajat BisnesAkatemiassa (MaBA) -koulutuksen aikana käytössä on kaksi kieltä, suomi ja englanti. Opintojen edetessä suomen kielen osuus lisääntyy, ja koko opiskelun ajan suomen kielen opetusta integroidaan ammatillisiin opintoihin. Kielen kehittymisen tukemiseksi järjestetään kielityöpajoja, joiden toteutusta ja sisältöä on alusta asti suunniteltu yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kielen oppimisen tukeminen on yhteisenä kantavana ajatuksena koko opinnoissa. Seuraavat viisi periaatetta ovat keskeisiä suomen kielen oppimisessa MaBA-koulutuksessa:

- opinnot suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa
- jokainen opettaja on myös kielenopettaja
- kielen oppiminen integroidaan ammattiaineisiin
- suomen kielen kehittymistä seurataan opintojen edetessä
- kielityöpajat tukevat suomen kielen oppimista.

Kielityöpaja välineenä kielitaidon kehittämisessä

MaBA-ryhmän opiskelijat ovat hyvin heterogeeninen ryhmä suomen kielen osaamisen suhteen. Osaaminen vaihtelee sujuvasta kielitaidosta vain muutaman sanan osaamiseen. Opiskelijat onkin kielityöpajoissa jaettu osaamisen perusteella kahteen tasoryhmään, ja kielitaidon kehittymistä seurataan koko opiskelun ajan.

Suomen kielen oppiminen aloitettiin yhteissuunnittelulla Learning Café -menetelmää hyödyntäen. Menetelmä kannustaa dialogiin, innovatiivisuuteen ja antaa mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa opintojen suunnitteluun. Se perustuu avoimeen keskusteluun ja vastavuoroisuuteen, jonka pohjalta pyritään luomaan yhteinen näkemys aiheesta. Suunnittelu käynnistettiin aktiivisen keskustelun. Työskentelyssä hyödynnettiin osallistujien omia kokemuksia ja asiantuntijuutta. Keskustelut tapahtuivat pienryhmissä, pöydissä, joihin osallistujat jakautuivat tasaisesti. Ajatukset ja ideat kirjattiin ylös fläppipaperille tai pöydän päälle asetetulle paperiselle pöytäliinalle (yhteenveto kuvio 1).

Mikä auttaa sinua puhumaan suomea?

Puhu, puhu, puhu
Kerrotaan asioita kuvista
Keskustellaan paljon suomeksi
Puhutaan suomea myös tauoilla
Katsotaan dokumentteja, elokuvia, uutisia tv:stä ja keskustellaan niistä
Lauletaan suomeksi
Pelataan suomeksi (kahoot)
Joku osaa puhua hyvin suomea ja auttaa toisia
Keskustele ja opi tavallisesta jokapäiväisestä elämästä
Älä pelkää, kun puhut suomalaisen kanssa
Katso ja kuuntele Selko-uutisia
Kutsutaan vieraita ja ryhmään ja vaihdetaan ryhmiä

Mitkä asiat ovat tärkeitä työpajojen järjestämisessä?

Tarvitaan kirjoittamista, tekstin ymmärtämistä ja puhumista
Suomen kieltä kaksi kertaa viikossa tai koko päivä
Käytännönläheinen tapa oppia, joka sisältää sanojen ja termien toistoja
Mahdollisuuksia puhua
5–6 ihmistä ryhmässä
Kielipelejä ja kilpailuja
Lukemista ja kirjoittamista
Materiaalit suomenkielillä
Puhutaan vain suomea tunnilla
Rooliharjoituksia

Mitkä asiat auttavat sinua suomenkielen kirjoittamisen oppimisessa?

Harjoitellaan sijamuotoja, poikkeuksia ja lauserakenteita
Tehdään kirjoitustehtäviä
Liiketalouteen liittyvää sanastoa
Oikeinkirjoitusta, pilkkusääntöjä ja konjunktioita
Kirjoitetaan tarinoita
Kirjoitetaan päiväkirjaa
Kirjoitetaan tekstiviestejä ystäville

KUVIO 1.

Yhteenveto opiskelijoiden ideoista kielen oppimiseksi.

Kielityöpajassa toimimisen säännöt laadittiin yhteisöllisesti ensimmäisten koontumisten aikana. Kaikki saivat kirjoittaa lapuille kolme toivomaansa sääntöä. Laput ryhmiteltiin ja lopulta saatiin muodostettua viisi sääntöä, joita kaikki sitoutuivat noudattamaan. Yhteiset viisi sääntöä olivat seuraavat: puhutaan vain

suomea (hitaasti), korjataan toisen kielivirheet ilman että kukaan loukkaantuu, ei keskeytetä toisia, kunnioitetaan muita ja tullaan aina ajoissa paikalle sekä kotiläksyt tehdään aina ennen kielityöpajaan tuloa.

Kielityöpajoissa suomen kieltä opiskeltiin erilaisten harjoitusten avulla. Yhtenä harjoituksena oli oman itsensä esittely suomen kielellä. Lähtökohta oli, että jokaisen piti kertoa ainakin yksi asia itsestään. Esittely ohjeistettiin kestämään kahdesta kolmeen minuuttia, mutta aikaa sai käyttää enemmänkin. Käytännössä esitykset olivat vain muutamien lauseiden mittaisia.

Opiskelun aloitusvaiheessa perehdyttiin ammattikorkeakoulun toimintaan. Tutustuttiin opiskelijoiden terveystietoihin ja täytettiin siihen liittyvä terveystietokyselylomake. Lomakkeen kautta perehdyttiin aiheeseen liittyvään sanastoon sekä suomeksi että englanniksi ja samalla orientoiduttiin opiskeluun ammattikorkeakoulussa.

**Puhutaan vain suomea (hitaasti),
korjataan toisen kielivirheet
ilman että kukaan loukkaantuu,
ei keskeytetä toisia, kunnioitetaan
muita ja tullaan aina ajoissa
paikalle sekä kotiläksyt tehdään
aina ennen kielityöpajaan tuloa.**

Ammattiopintoihin liittyvään sanastoon tutustuttiin selkokielisen oppaan avulla. Selkokieli suomen kielen muotona on mukautettu sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan yleiskieltä ymmärrettävämmäksi ja luettavammaksi. Uusyrityskeskukseen laatima Selko-opas yrittäjyyteen oli jakson verkkoalustalla opiskelijoille saatavana opintojen aloitusviikkojen jälkeen. Yrittäjyys sinänsä oli useammalle opiskelijalle tuttu asia aiemmista opinnoista lähtömaassaan. Suomenkielinen sanasto sen sijaan oli vieraampaa, ja toisille opiskelijoille täysin uutta. Selko-oppaan lopussa olevan sanaston lukemista suositeltiin kertaukseksi kaikille. Lisäksi ohjeistettiin kirjoittamaan muistiin suomenkielisiä ammattisanoja ja muitakin vieraampia sanoja, joita opintojen aikana tulisi esiin. Oman sanakirjan täydentämiseen varattiin aikaa jokaisella kokoontumiskerralla. Lisäksi hyödynnettiin muita verkossa olevia suomen kielen oppimista tukevia materiaaleja. Kaikista suomen kielen työpajoissa käsitellyistä teemoista ja asioista pyydettiin kirjaamaan asioita suomen kielellä omiin portfolioihin.

Kevään viimeisellä kerralla kesäkuussa osa opiskelijoista oli jo työharjoittelussaan. Kielityöpaja toteutettiin tällöin yhtenä ryhmänä. Paikalla olevat opiskelijat saivat valita viisi itseään kuvaavaa tunnesanaa pöydällä olevista sanoista ja kertoa vapaamuotoisesti, miten valitut tunnesanat näkyvät tai tulevat esille heidän omassa toiminnassaan. Tämä tehtävä sai opiskelijat puhumaan vapaammin itsestään ilman odotuspaineita. Tapaaminen herätti paljon positiivisia tunteita ryhmäläisissä, ja kaikki tarinat herättivät innostunutta kiinnostusta.

Kesätehtäväksi opiskelijoille annettiin oman esittelyvideon tekeminen suomen kielellä. Videoita he olivat jo tehneet itsestään englannin kielellä. Nyt haaste oli toinen, kun piti puhua suomeksi. Ohjeistus tehtävään oli väljä. Ainoastaan videon pituus oli rajattu 3-4 minuuttiin. Videoiden tekoon oli paneuduttu huolella ja ne olivat onnistuneet ohjeistetulla tavalla.

Kielen oppimista integroitiin ammattiopintoihin

Jotta kielityöpajatyöskentely tukisi ammattiopintoja mahdollisimman hyvin, kysyttiin opiskelijaryhmien valmentajilta, millaisia teemoja treeneissä oli kulloinkin käsitelty. Samoja teemoja käsiteltiin sitten myös kielityöpajoissa, ja teemoihin palattiin useampina kertoina. Tavoitteena oli, että asia toistuu ja että kaikki opiskelijat tekevät saman tyyppisiä harjoitteita. Ammattiopintoihin liittyvää verkkomateriaalia käsiteltiin ja tutustuttiin muun muassa starttirahakäytäntöihin. Tekstistä tehtiin harjoitustehtäviä, joissa oli kysymyksiä tekstin sisällöistä. Harjoitukset herättivät keskustelua omista kokemuksista starttirahaan ja suomalaiseen työelämään liittyen.

Kielityöpajoissa tavoite oli ennen kaikkea suomen kielen puhumisen harjoittelemisessa. Hyvinä harjoitteina tässä toimivat mm. hissipuhe ja myyntiharjoitus. Hissipuheen opetteluun suomen kielellä käytettiin aikaa kaksi kokoontumiskertaa. Ohjeet annettiin kirjallisesti. Myös Youtubesta löydetty lyhyet esimerkit ja puheet toimivat oppaina. Ensin opiskelijat suunnittelivat tehtävää pareittain ja kirjoittivat paperille suomen kielellä, mitä aikoisivat sanoa. Harjoittelun jälkeen he pitivät puheet. Ryhmä koettiin turvalliseksi paikaksi testata omaa esiintymistaitoaan suomeksi. Myyntiharjoituksessa opiskelijat valitsivat yhden esineen, jonka he esittelivät muille opiskelijoille tavoitteenaan myydä ja markkinoida esittelemäänsä tuotetta.

Työhaastattelua harjoiteltiin pariharjoituksena. Toinen opiskelija oli työnantaja, joka esitti kysymyksiä työhakijaa esittävälle opiskelijalle. Tämä harjoitus oli monelle opiskelijalle ajankohtainen työpaikan tai harjoittelupaikan hakuun liittyen. Esille tuli myös monia omia kokemuksia työhaastattelutilanteista.

Luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen

BisnesAkateemiassa toteutettavien treenien yhtenä tehtävänä on luetuista kirjoista tiivistelmän tekeminen, sen esittäminen ja samalla asian opettaminen tiimin toisille jäsenille. Kielityöpajoissa luetun tekstin tiivistämistä harjoiteltiin ensin tunnilla annetun artikkelin pohjalta. Tämän jälkeen opiskelijoille ehdotettiin yrittäjäyystarinoita koostuviin kirjoihin tutustumista. Ehdotettujen kirjojen tarinoiden tarkoituksena on tuoda esiin ilon, asenteen ja tekemisen merkitys elämässä menestymisessä suomalaisessa yhteiskunnassa. Opiskelijat saivat itse valita artikkelit suositelluista kirjoista. Käytännössä kielityöpajan ohjaajat etsivät esimerkkikirjoista lyhyehköjä ja mahdollisimman hyvällä suomen kielellä kirjoitettuja artikkeleja, joita opiskelijat lukivat pienryhmissä. Sen jälkeen he esittivät omat tiivistelmänsä muille suomen kieltä käyttäen.

Kirjoittamista harjoiteltiin mm. kirjoittamalla työpaikkahakemus ja oma tarina opiskelusta Turun ammattikorkeakoulussa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) julkaisi kirjoituskutsun keväällä 2018 maahanmuuttajaopiskelijoille korkeakouluissa. Kirjoituskutsussa tehtäväksi annettiin kirjoittaa itsestään tarina, jossa kertoo, mikä merkitys opiskelulla ammattikorkeakoulussa on ollut omalle elämälle sekä miten on päätynyt opiskelemaan. Kirjoituskutsussa pyydettiin myös kertomaan, mitä koulutus on merkinnyt ja millaisia tulevaisuuden unelmia on tällä hetkellä. Kielityöpajoissa työstettiin tätä kirjoitushaastetta ja osa opiskelijoista lähetti oman tarinansa Karville.

Opintojen aikana opiskelijat ovat kirjoittaneet reflektiopäiväkirjaa. Jokaisen opiskelijan henkilökohtaisen reflektiopäiväkirjan kirjoittamista on tuettu kielityöpajoissa antamalla siihen aikaa ja tarkistamalla tarvittaessa heidän tuottamansa suomenkielisen tekstin sisältöä ja lauserakenteita. Jokaiselle opiskelijalle asetettiin aluksi tavoitteeksi yhden lauseen tai virkkeen kirjoittaminen. Opiskelujen edetessä osa opiskelijoista kirjoitti jo useampien lauseiden kokonaisuuksia omaan reflektiopäiväkirjaansa.

Ensimmäisen lukukauden aikana tehtiin monialaista yhteistyötä toisen koulutusohjelman kanssa. Sosionomikoulutuksen loppuvaiheen opiskelijat toteuttivat opintoihinsa kuuluvan lyhyen asiakasprosessi-projektin, jonka aikana sosionomiopiskelijat toimivat mentoreina maahanmuuttajaopiskelijoille. Tavoitteena projektissa oli asiakkaiden arjen tilanteista selviytymisen ja oppimisen ohjattu tukeminen suomen kieltä käyttäen.

Opiskelijoiden kokemuksia suomen kielen oppimisesta

Puolen vuoden opiskelun jälkeen toteutettiin ryhmälle toinen kielitesti. Opiskelijat olivat myös itse toivoneet tätä saadakseen palautetta omasta suomen kielen kehitymisestään. Suomen kielen oppimista ja kielityöpajatyöskentelyä kehitettiin ja arviointiin yhdessä koko prosessin ajan. Opiskelijat toivoivat, että väliarviointia ja kehittämistä tehdään yhdessä kolmen kuukauden välein.

Opiskelijat kokivat yrittäjyyttä koskevien artikkelien lukemisen ja niiden referoinnin työlääksi mutta opettavaiseksi. Yrittäjien artikkeleissa käyttämä kieli koettiin ajoittain vieraaksi ja oudoksi, vaikka tekstissä oli paljon liiketalouden sanoja ja sanontoja. Ammattisanaston kertaaminen ja oppiminen tuntuivat hyödylliseltä, samoin kuin oman portfolion kirjoittaminen suomen kielellä. Suomen kielen kielityöpajojen harjoitustehtävät ja tehtävistä saadut palautteet koettiin mielekkäiksi.

Kielityöpajat loivat turvallisen ympäristön suomen kielen puhumisen harjoitteluun. Keskustelut suomenkielisten ihmisten kanssa koettiin hyödyllisiksi ja harjoittelu työpajoissa rohkaisi käyttämään suomen kieltä myös oppilaitoksen ulkopuolella erilaissa tilanteissa.

Kielityöpajat loivat turvallisen ympäristön suomen kielen puhumisen harjoitteluun.

Työpajoissa lyhyiden artikkelien ja sanomalehti uutisten ääneen lukeminen, suomen kielellä puhuminen, hissipuheet, myyntiharjoitukset ja asiointiharjoitukset koettiin hyödyllisiksi. Suomen kielen puhumiseen ja kuuntelemiseen oli kuitenkin kokonaisuudessaan opiskelijoiden mielestä jäänyt liian vähän aikaa. Kielityöpajatoimintaa

haluttiin useammin. Toisaalta osa opiskelijoista koki, että kielityöpajoista ei ollut itselle hyötyä. Vaikka opiskelijat oli alussa jaettu kahteen tasoryhmään suomen kielen osaamisen perusteella, olivat kielen osaamisen tasoerot tästä huolimatta suuria.

Jatkossa haasteena onkin löytää jokaiselle opiskelijalle juuri hänen kielitaitoaan ja osaamistaan tukeva kielen oppimisen foorumi. Ammattiopintoihin integroitavat kielityöpajat tarjoavat kuitenkin useimmille opiskelijoille mahdollisuuden kehittää omaa kielitaitoaan ammatillisten opintojen rinnalla, joten niiden järjestäminen on jatkossakin tärkeää.